

Рајка Бошковић

ЛИЦЕ — ИДЕНТИТЕТ

*Поводом изложбе „Лице-идентитет”,
Ценитар за визуелну културу „Огледало”, Краљево*

У светлу нових тенденција презентовања визуелних уметности путем екранске слике и процесне фотографије, изложба под називом „Лице-идентитет” у оквиру пројекта „Огледало Балкана” занимљива је из више разлога. Прво, ова изложба представља један вид редефинисања могућности изражавања путем аналогних технологија, уопште узето реперкусије процесне фотографије, и друго, дигитални процеси као могућност најновије техничке елаборације у представљању и трансформисању визуелне форме, у овом случају претежно људског лица и лика. Један ослобођенији однос уметника према самом медијуму фотографије се запажа на овој изложби, али такође и демонстрирање техничких могућности дигиталне технологије. Заједничка основа у схватању и интерпретирању људског лица на овој изложби, јесте оно што је опште место у поезици нарцизма, као честом обележју уметничких тенденција новијег доба, чији су корени настали још у време ренесансе, односно у моменту када уметник, свој или туђи лик, пренесен у слику, идентификује још и потписом. На овој изложби управо преовлађују знатним делом аутопортретске интерпретације, у различитим контекстима значења.

Разноврстан визуелни материјал на овој изложби, како по техничко-технолошким могућностима, тако и по спектру идеја, може се уопштити тенденцијом тражења комплекснијег значења лица, служећи се често и визуелном метафором, којом се жели подстаћи и продубити статус значења таквог визуелитета, без обзира на реалне чиниоце представљеног лика, какав је у овом случају и једино могућ (с обзиром на медијум фотографије и фотопроеца, као и на дигиталне процесе). Ишчитивање могућих продужених значења путем метафоре, може се повезати са значењем неких догађаја у

блиској или даљој прошлости или у трансформисаним процесима до намерног губљења идентитета лика, мислећи на мање или веће серије фотографија односно принтова на овој изложби, где се почетни лик трансформише у други, или се у свом неизоштrenom виду само наслућује. У сегменту излагача који су свој материјал припремили у виду екранске слике, исти је случај директне или метафорично осмишљене приче о актуелним друштвено политичким приликама у срединама из којих уметник долази.

То су углавном и две битне окоснице о схватању лица на овој изложби. Као репертоар и избор могућности, тај двојни однос само на први поглед исказује релативно сиромаштво идеја, међутим, треба имати у виду богатство могућег превођења једног визуелног реалитета у други значењски идентитет, чиме се ова поларизација идеја рефлектује у облику савремене друштвене збиље, посебно на овом балканском тлу. То је утолико актуелније што се интензивна друштвена и политичка збивања на овом тлу настоје снажно убрзати и превазилажењем фазе транзиције, чиме и сама изложба у овом контексту добија на значају, јер се у неколико светских центара појачава интерес за најновију уметничку реинтерпретацију догађаја на овом тлу. Овом изложбом се тиме успоставила значајна комуникација са светом, али од подједнаког је значаја, и не мање важно, интернационално достигнуће техничко-технолошког нивоа у опреми и организацији једне овакве изложбе.

Имајући све то у виду, ова изложба уједно актуелизује и савремено схватање појма ангажованости путем уметности, а флексибилност и реалтивна лакоћа комуницирања са светом оваквим материјалом и техникама, разбија овештано конвенционалне појмове о центру и центризму. Свакако да је једна оваква изложба у централном делу Србије и нов значајан корак окупљања уметника на овом простору, у виду својеврсног релеја окренутог истовремено Западу и Истоку, што је до сада било занемарено.

Изложба „Лице-идентитет” такође указује и на шири контекст значења саме идеје о савременом схватању лица, поводећи се, како истиче у пратећој публикацији један од аутора ове изложбе Љубиша Симовић, и једним комплексним разматрањем овог феномена Косте Богдановића у његовој књизи „Лице и лик у визуелној спознаји”, у којој је обухваћен и један широки аспект разматрања лица и лика у визуелној спознаји.

Озбиљност припремљене публикације која је пратила ову изложбу, имајући у виду и сам технички ниво публикације, као и прилог текстова који су са три различита аспекта веома стручно расветили проблем изложбе „Лице-идентитет”, доприноси значају саме манифестације. Такође је несумњив значај и њене образовне улоге, како у уметничко-информативном сегменту, тако исто и у радном процесу окупљања уметника, критичара и теоретичара уметности у време трајања изложбе. Уз дводневни семинар на коме су наши уметници и гости из иностранства имали прилике да покажу своје радове на екрану и радове других уметника из ове области, овом изложбом је несумњиво створена атмосфера важне уметничке манифестације у овом делу Балкана.

И сама тема изложбе „Лице-идентитет”, избором радова и заступљеношћу уметника из разних крајева Балкана, створила је једну свежину у самој комуникацији са светом, а за ову средину једну индикативну могућност за облике даље и разноврсне сарадње. Својом организацијом, ова изложба је то већ сугестивно наметнула као обећање за нове сусрете уметника и идеја.